ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និង នេសាទ

បទដ្ឋានអនុវត្តបច្ចេកវិទ្យា

ការចិញ្ចឹម គ្រប់គ្រងមេ និងកូនមាន់នៅជនបទ

រៀបចំដោយ នាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម

សហការជាមួយ នាយកដ្ឋានផលិតកម្ម និងបសុព្យាបាល

ឧបត្ថម្ភដោយ គំរោងការផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម កម្ពុជា-អូស្ត្រាលី

រៀបរៀងដោយ: បណ្ឌិត ខៀវ បូរិន

មជ្ឈមណ្ឌលអភិវឌ្ឍន៍ការចិញ្ចឹមសត្វ និងកសិកម្ម “សែលអាគ្រីត”

ទូរស័ព្ទ: ០២៣ ២២៣៦៤០

អ៊ីមែល: celagrid@celagrid.org

កាលបរិច្ឆេទ: ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០០៦

រក្សាសិទ្ធិគ្រប់យ៉ាង គ្រប់បទដ្ឋានអនុវត្តបច្ចេកវិទ្យា (បអប) ទាំងអស់រួមទាំងឯកសារនេះ ជាកម្មសិទ្ធិរបស់ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ ហើយសំរេចផ្តល់អោយនាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម ធ្វើជាម្ចាស់កម្មសិទ្ធិ ។ រាល់សំណើសុំផលិតបន្ថែម ត្រូវសុំការអនុញ្ញាតសិទ្ធិជាមុន ពីនាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម ។

បុព្វកថា

ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និង នេសាទ ក្រោមកិច្ចសហការគាំទ្រពីទីភ្នាក់ងារអូស្ត្រាលីសំរាប់ការអភិវឌ្ឍន៍អន្តរជាតិ (AusAID)តាមរយៈគំរោងការផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម កម្ពុជា-អូស្ត្រាលី ជំហានទី២ (២០០១-២០០៦) ដែលមានគោលដៅពង្រឹងស្ថាប័ន និងប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយកសិកម្មនៅកម្ពុជា បានខិតខំយ៉ាងពេញទំហឹងដើម្បី ធ្វើការពង្រឹងសមត្ថភាពមន្ត្រីផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម ការរៀបចំកសាងផែនការផ្សព្វផ្សាយកសិកម្មស្របតាមគោលនយោបាយវិមជ្ឈការ និងវិសហមជ្ឈការរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលតាមរយៈការវិភាគប្រព័ន្ធកសិត្រ-បរិស្ថានថ្នាក់ឃុំ សង្កាត់ និងបានចងក្រងជាបទដ្ឋានអនុវត្តបច្ចេកវិទ្យានេះឡើង ។

បទដ្ឋានអនុវត្តបច្ចេកវិទ្យានេះ បានចងក្រងដោយអ្នកជំនាញឯកទេស (Subject Matter Specialist) នឹងត្រូវបានឆ្លងការពិនិត្យពិគ្រោះយោបល់ និងឯកភាពយល់ព្រមពីគណៈកម្មការបច្ចេកទេសដែលមានសមាសភាពមកពីនាយដ្ឋានជំនាញនានា នៃក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និង នេសាទ និងអ្នកពាក់ពន្ធ័ផ្សេងៗទៀត ។ ឯកសារដ៏មានសារៈសំខាន់នេះ គឺជាឯកសារគោលដែលពិពណ៌នាអំពី ព័ត៌មានបច្ចេកទេស វិធីសាស្ត្រ នីតិវិធី និងផែនកាថវិកាចំណាយសម្រាប់ជួយដល់មន្ត្រីកសិកម្មស្រុក និងភ្នាក់ងារប្រតិបត្តិនៅមូលដ្ឋាននានាយកទៅប្រើប្រាស់ក្នុងការបណ្តុះបណ្តាល និងផ្សព្វផ្សាយបច្ចេកទេសថ្មីៗ ក្នុងបំណងផ្ទេរចំណេះដឹង ព័ត៌មាន និងបច្ចេកវិទ្យាកសិកម្មតាមគ្រប់រូបភាពឱ្យបានជ្រួតជ្រាបដល់ប្រជាកសិករ និង ផលិតករដែលរស់នៅក្នុងតំបន់មានសក្តានុពលភាពស្របតាមលក្ខខ័ណ្ឌភូមិសាស្ត្រ សេដ្ឋកិច្ចសង្គម និងតម្រូវការចាំបាច់ជាក់លាក់នៅមូលដ្ឋាន ។

ដូច្នេះបទដ្ឋានអនុវត្តបច្ចេកវិទ្យានេះ មានសារៈប្រយោជន៍ជារួមសម្រាប់មន្ត្រីកសិកម្មខេត្ត-ក្រុង យកទៅប្រើប្រាស់ក្នុងការចូលរួមដោះស្រាយបញ្ហាចំពោះមុខ ដែលប្រជាកសិករយើងកំពុងប្រឈមមុខនៅក្នុងការធ្វើផលិតកម្មកសិកម្ម ពិពិធកម្មកសិកម្ម ដើម្បីធានាសន្តិសុខស្បៀង និងបង្កើនប្រាក់ចំណូលគ្រួសារ ជាពិសេសរួមចំណែកកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រស្របតាមយុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល ។

ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ គាំទ្រនូវឯកសារបទដ្ឋានអនុវត្តបច្ចេកវិទ្យានេះ ដែលជាឯកសារគោលសម្រាប់មន្ត្រីកសិកម្មស្រុក ខេត្ត-ក្រុង អង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល ភ្នាក់ងារប្រតិបត្តិនានានៅមូលដ្ឋាន និងអ្នកពាក់ព័ន្ធទាំងអស់ យកទៅអនុវត្តក្នុងការផ្ទេរបច្ចេកវិទ្យាដល់ប្រជាកសិករនៅជនបទឱ្យទូលំទូលាយ និង ទទួលបានផ្លែផ្កាល្អប្រសើរប្រកបដោយក្តីសង្ឃឹម ។

រដ្ឋមន្ត្រី

អារម្ភកថា

ពាក្យពេញនៃ **បអប** គឺ (បទដ្ឋានអនុវត្តបច្ចេកវិទ្យា)។ បអប ពន្យល់ពីរបៀបអនុវត្តបច្ចេកវិទ្យាដើម្បីជួយដោះស្រាយបញ្ហាផ្នែកកសិកម្មរបស់កសិករ ។ បអប ផ្ទុកនូវព័ត៌មានបទដ្ឋាន និងសំភារៈសម្រាប់ឱ្យមន្ត្រីផ្សព្វផ្សាយផ្ទេរបច្ចេកវិទ្យានេះទៅកសិករ ។ គោលគំនិតនៃបអប គឺដើម្បីផ្សព្វផ្សាយដល់ឃុំ ស្រុក និង ខេត្តនៅទូទាំងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។ បអប ត្រូវបានគេសរសេរសម្រាប់អោយមន្ត្រីផ្សព្វផ្សាយ អង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល និងផ្នែកផ្សេងៗទៀតដែលបំរើការនៅក្នុងវិស័យអភិវឌ្ឍន៍កសិកម្មនៅតាមមូលដ្ឋានប្រើប្រាស់ ។ បអប មានលក្ខណៈដូចខាងក្រោមនេះ:

- អាចបត់បែនបាន-បអប អាចយកទៅអនុវត្តបាននៅគ្រប់ទីកន្លែងក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
- សាមញ្ញ-បអប អាចប្រើប្រាស់បានដោយគ្រប់ផ្នែកដែលបំរើការនៅតាមមូលដ្ឋាន
- ងាយយល់-ងាយស្រួលក្នុងការផ្តល់នូវព័ត៌មានសំខាន់ៗ

បអប ត្រូវបានកំណត់អាទិភាពដោយផ្អែកទៅតាមបញ្ហាផ្នែកកសិកម្មសំខាន់ៗ របស់កសិករតាមរយៈ ប្រភពជាច្រើនដូចជា ប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងព័ត៌មានរបស់នាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម (FSMIS) ដែលផ្ទុកនូវព័ត៌មានសំខាន់ៗរបស់កសិករ ។ បញ្ហាផ្នែកកសិកម្មរបស់កសិករ ត្រូវបានគេវិភាគតាមរយៈការវិភាគប្រព័ន្ធកសិត្រ-បរិស្ថានថ្នាក់ឃុំ (AEA) នៅទូទាំងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។ បអប មាននៅតាមស្ថាប័ននានាដូចខាងក្រោម:

- វិទ្យាស្ថានស្រាវជ្រាវជាតិ
- ក្រុមកសិករ
- អង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល
- ទីភ្នាក់ងារស្រាវជ្រាវអន្តរជាតិ
- កម្មវិធីផ្សព្វផ្សាយ
- ម្ចាស់ជំនួយ
- ផ្នែកឯកជន

បអប ត្រូវបានគ្រប់គ្រងដោយនាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្មនៃក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និង នេសាទ ។ បអប ត្រូវបានសរសេរដោយអ្នកឯកទេសដែលមានបទពិសោធន៍នៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។ ដូច្នេះ បអប ផ្ទុកនូវបទពិសោធន៍ល្អៗសម្រាប់អនុវត្តបច្ចេកវិទ្យា។ បអប ត្រូវបានឆ្លងកាត់ការត្រួតពិនិត្យរបស់ក្រុមការងារ បអប បន្ទាប់មកអនុម័ត និងអនុញ្ញាតដោយក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ សម្រាប់ប្រើប្រាស់នៅតាមមូលដ្ឋាន ។

ការចិញ្ចឹម គ្រប់គ្រងមេ និងកូនមាន់នៅជនបទ

ទំព័រ

១. សេចក្តីអធិប្បាយ ១

២. ការណែនាំបច្ចេកទេស ៤

២.១ ហេតុផលនៃការបង្កើត ‘TIP’ នេះ ៤

២.២ ការកែលំអលើការគ្រប់គ្រង ៥

២.២.១ ក្រុងមេមាន់ក្នុងទ្រុង ៦

២.២.២ ការសង់ទ្រុង ឬអង្រុតដាក់មាន់ ៧

២.២.៣ ការគ្រប់គ្រងមាន់ និងទ្រុង ៩

២.២.៤ បង្កើនផលិតភាពមេមាន់ ១០

២.៣ ការកែលំអចំណី និងការផ្តល់ចំណី ១២

២.៣.១ ចំណីមានដើមកំណើតពីសត្វ ១២

២.៣.២ គ្រាប់ធញ្ញជាតិ ១៦

២.៣.៣ វារីរុក្ខជាតិ និងស្លឹករុក្ខជាតិផ្សេងទៀត ១៧

២.៣.៤ សង្ខេបជម្រើសសម្រាប់លាយចំណី ២៥

២.៤ ការចាក់ថ្នាំការពារ និងផ្សេងៗ ២៧

២.៥ ផលចំណេញផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច ២៩

២.៦ ផលប៉ះពាល់លើបរិស្ថាន ៣២

៣. ការណែនាំលើការខារផ្សព្វផ្សាយ ៣៣

៣.១ វិធីសាស្ត្រនៃការផ្សព្វផ្សាយ ៣៣

៣.២ ឳកាសម្រាប់ការធ្វើបង្ហាញ ៣៧

៣.៣ កន្លែងរកឯកសារបន្ថែម ៣៨

៣.៤ ឃ្លេនខ្មរ ៣៩

២. សេចក្តីអធិប្បាយ

សេចក្តីសង្ខេបៈ

បញ្ហា កូនមាន់ដែលញាស់នៅរស់បានតិច

គោលដៅ ដើម្បីផលិតកូនមាន់ ២០០ ក្នុងមួយឆ្នាំ ពីមេមាន់ ៥ និងជួយការពារពីឧបត្តិហេតុ ការវាយប្រហារពីសត្វធំៗ និងជម្ងឺ ។

វិធីសាស្ត្រ ១- បង្ខាំងមេមាន់ និងកូនមាន់ នៅក្នុងទ្រុង ឬរបងបាំង

២- ផ្តល់ការយកចិត្តទុកដាក់លើសុខភាពមាន់

៣- រៀបចំចំណីអោយប្រសើរជាងមុន

៤- ការគ្រប់គ្រងមេមាន់ប្រសើរជាងមុន ដើម្បីផ្តល់កូនញាស់ច្រើនក្នុងមួយឆ្នាំៗ

លក្ខណៈវិនិច្ឆ័យបច្ចេកទេសសមស្របៈ

ខាងក្រោមនេះ ជាលក្ខខ័ណ្ឌចាំបាច់សម្រាប់ការអនុវត្តន៍ ‘TIP’ នេះដើម្បីសំរេចជោគជ័យលើទិសដៅលើកឡើងខាងលើៈ

យែនឌ័រ

- ស្ត្រីមានលក្ខណៈសមស្របសម្រាប់ជ្រើសរើសឱ្យចូលរួមក្នុងការអនុវត្តន៍បែបបទបច្ចេសទេសនេះ ដោយពួកគេជាអ្នកចាត់ចែង និងទទួលខុសត្រូវការងារនៅក្នុងផ្ទះស្ទើរទាំងអស់។ បែបទបច្ចេសទេសនេះអាចលើកស្ទួយស្ត្រីក្នុងការរកចំណូលបន្ថែមសម្រាប់ជួយជ្រោមជ្រែងដល់គ្រួសារ ជាពិសេសដល់ការធ្វើឱ្យប្រសើរឡើងដល់អាហាររូបត្ថម្ភដល់កូនៗ និង ប្រាក់សម្រាប់បង់ថ្លៃសាលា និងការចំណាយផ្សេងៗ ។

អាកាសធាតុ/ទឹក

តម្រូវការទឹកមានតិចតួចបំផុតសម្រាប់អនុវត្ត ‘TIP’ នេះ ដូចជាទឹកសម្រាប់មាន់ផឹក តែប្រសិនណាកសិករត្រូវផលិតចំណីមួយចំនួនដូចជា ចកបាយទា និងត្រកួន ជាប្រូតេអ៊ីនសម្រាប់មាន់ ពួកគេត្រូវការទឹកសម្រាប់ស្រោចស្រព និងបន្ថែមក្នុងស្រះចកនៅរដូវប្រាំង ។

- មាន់ងាយទទួលអំពើ នៅពេលមានសីតុណ្ហភាពខ្ពស់ ឬទាប ។ សីតុណ្ហភាពសមស្របសម្រាប់មាន់នោះ គឺនៅរដូវភ្លៀង និងដើមរដូវប្រាំង ។ ដូច្នេះហើយដើម្បីបន្តចិញ្ចឹមមាន់នៅរដូវប្រាំងអ្នកចិញ្ចឹមត្រូវរៀបចំទ្រុងមានម្លប់ជ្រកត្រឹមត្រូវ (ក្រោមម្លប់ដើមឈើ) ដើម្បីឱ្យសត្វជ្រកនៅពេលមានថ្ងៃក្តៅខ្លាំង ។ សម្រាប់កូនមាន់អាយុ ១-៧ថ្ងៃ ត្រូវផ្តល់កំដៅដល់កូនមាន់ជាពិសេសនៅរដូវវស្សា ឬដើមរដូវប្រាំង ។ មាន់ស្រុកអាចធំធាត់លឿន នៅពេលសីតុណ្ហភាពស្ថិតនៅក្រោម ៣០ អង្សារសេ ។